

**למידה מרחוק בזמן הקורונה –
עדויות מורים ותלמידים ממערכת החינוך בירושלים
(פוסטר)**

הילה שפיצר
מכון הנרייטה סאלד
hila@szold.org.il

אפרת כהן
מכון הנרייטה סאלד
Efrat.c@szold.org.il

טל ברגר-טיקוצ'ינסקי
מכון הנרייטה סאלד
tal@szold.org.il

עידית מני-איקן
מכון הנרייטה סאלד
edithmi@szold.org.il

נטע חדד
מכון הנרייטה סאלד
netta@szold.org.il

**Learning in the Age of Covid-19:
Voices of Teachers and Students from the Jerusalem Education System
(poster)**

Tal Berger-Tikochinski
Henrietta Szold Institute
tal@szold.org.il

Efrat Cohen
Henrietta Szold Institute
Efrat.c@szold.org.il

Hila Shpitzer
Henrietta Szold Institute
hila@szold.org.il

Netta Haddad
Henrietta Szold Institute
netta@szold.org.il

Edith Manny-Ikan
Henrietta Szold Institute
edithmi@szold.org.il

Abstract

This study examined teachers' and students' perceptions of distance learning during the March 2020 Israeli lockdown due to the Covid-19 pandemic. 192 teachers and 159 students from the Jerusalem education system answered questionnaires regarding their perceptions of distance learning. Findings show that the most common activity that took place during this period was synchronous lessons. Activities that may promote advanced skills - such as independent search of databases and research tasks were less frequent. Teachers reported development of student skills including independent learning. However, activities that encouraged these skills were infrequent. The common difficulties in distance learning were lack of student interaction and difficulty with student engagement. The common student difficulty was the lack of contact with the teacher. About half of the teachers did not receive training for distance learning, and most of them are interested in such training. Teachers also reported that the teachers' community helped them overcome difficulties. Future research is recommended to examine distance learning among additional populations, and the difference between the first and second lockdown.

Keywords: Distance learning, Student's skills, Teacher training.

תקציר

משבר הקורונה הוביל מדינות רבות, ובהן ישראל, לעבור למתכונת של למידה מרחוק. למידה מרחוק היא תהליך הוראה-למידה שלפחות חלקו מתבצע באופן מקוון, כאשר המורה

ספר הכנס השישה-עשר לחקר חדשנות וטכנולוגיות למידה ע"ש צ'ייס: האדם הלומד בעידן הדיגיטלי
א' בלאו, א' כספי, י' עשת-אלקלעי, ני גרי, י' קלמן, ת' לוטרמן (עורכים), רעננה: האוניברסיטה הפתוחה

והתלמידים משתמשים בטכנולוגיה לתקשורת ביניהם (דורי, הרשקוביץ וקברמן, 2009). למידה זו עשויה להתקיים בדרכים מגוונות, החל משיטות א-סינכרוניות בהן הלמידה מתרחשת בזמנים שונים ואינה כוללת אינטראקציה ישירה עם המורה וכלה בשיטות סינכרוניות הדורשות נוכחות בו זמנית של המורה והתלמידים. בשיטות א-סינכרוניות ניתן להשתמש בשיעורים מוקלטים מראש, תרגול באתרים שונים ועוד, ובשיטות סינכרוניות במפגש מקוון עם אודיו, וידאו, צ'ט ועוד (Keramidas, Ludlow, Collins & Baird, 2007; Şentürk, 2020).

למידה מרחוק מהווה הזדמנות לפתח מיומנויות למידה מגוונות, הקשורות לרוב ללמידה עצמאית והכוונה עצמית בלמידה (Zhou, Wu, Zhou & Li, 2020). מאידך, היא עלולה להציב בפני המשתתפים בה קשיים, ובהם קושי בזמינות אמצעים טכנולוגיים ובשימוש בהם (Schleicher, 2020).

מטרת המחקר הנוכחי לבחון תפיסות מורים ותלמידים במערכת החינוך בירושלים בנוגע למעבר ללמידה מרחוק במהלך הסגר במרץ 2020. 192 מורים ו-159 תלמידים השיבו לשאלון שבחן היבטים שונים בנוגע למעבר להוראה ולמידה מרחוק. ממצאי השאלונים העלו כי הפעילות השכיחה ביותר שהתקיימה בתקופה זו היתה שיעורים סינכרוניים. פעולות שעשויות לקדם מיומנויות מתקדמות – כמו חיפוש עצמאי במאגרי מידע וביצוע משימות חקר – התרחשו בשכיחות נמוכה. עם זאת, 71% מהמורים דיווחו שהמעבר ללמידה מרחוק תרם לפיתוח מיומנויות למידה עצמאית בקרב התלמידים ו-65% דיווחו שהוא תרם לפיתוח הכוונה עצמית בלמידה. תמיכה מצד הקהילה הבית ספרית נמצאה כמשמעותית בהתמודדות עם המעבר להוראה מרחוק, והמורים ציינו בהקשר זה את חבריהם לעבודה (76%) והנהלת בית הספר (56%). 47% מהמורים שהשיבו לשאלון דיווחו שלא קיבלו הכשרה להוראה מרחוק. מבין המורים שקיבלו הכשרה, 68% דיווחו על שביעות רצון גבוהה מההכשרה שקיבלו. הקושי העיקרי עליו דיווחו המורים (47%) והתלמידים (27%) הוא היעדר האינטראקציה בין מורים לתלמידים. קשיים הקשורים לשימוש בסביבה טכנולוגית דווחו בשכיחות נמוכה בידי 11% מהתלמידים ו-16% מהמורים.

ממצאי המחקר והעדויות על שכיחות השימוש בשיטות למידה מסורתיות במסגרת הלמידה מרחוק עשויים להצביע על צורך בפיתוח מקצועי נוסף למורים ובהתמקדות בפדגוגיה המתאימה להוראה מרחוק ולאילווצים הכרוכים בה. גורם שנמצא במחקר כמסייע למורים במעבר מהוראה בשגרה להוראה מרחוק הוא תמיכת קהילת בית הספר ועמיתיהם. ניתן אם כן לסייע למורים באמצעות עידוד תקשורת בין צוות המורים ובעלי תפקידים שונים בצוות הבית ספרי, לצד יצירת פלטפורמות באמצעותן מורים יכולים להתייעץ ולהיעזר במסגרת קהילות עניין בית ספריות. במחקר המשך מומלץ לבחון את הלמידה מרחוק בקרב אוכלוסיות נוספות, ואת ההבדל שבין הסגר הראשון לשני.

מילות מפתח: הוראה ולמידה מרחוק, מיומנויות תלמידים, הכשרת מורים להוראה מרחוק.

מקורות

דורי, י', הרשקוביץ, א' וקברמן, צ' (2009). *הכשרה ופיתוח מקצועי של מורים באמצעות הוראה ולמידה מרחוק כדרך להתמודדות עם מצב של מחסור במורים*, סקירה מוזמנת כחומר רקע לעבודת צוות המומחים "מי ילמד כשחסרים מורים".

Keramidas, C. G., Ludlow, B. L., Collins, B. C., & Baird, C. M. (2007). Saving your sanity when teaching in an online environment: Lessons learned. *Rural Special Education Quarterly*, 26(1), 28-39.

Schleicher, A. (2020, April 1). Education disrupted – education rebuilt: Some insights from PISA on the availability and use of digital tools for learning. Retrieved from <https://oecdutoday.com/coronavirus-education-digital-tools-for-learning>.

Şentürk, B. (2020) Making Teaching & Learning Digital: Yes! We Need it through a Pandemic. In *GLOBETSOnline: International Conference on Education, Technology and Science* (p. 24).

Zhou, L., Wu, S., Zhou, M., & Li, F. (2020). 'School's Out, But Class'On', The Largest Online Education in the World Today: Taking China's Practical Exploration During The COVID-19 Epidemic Prevention and Control As an Example. *But Class' On', The Largest Online Education in the World Today: Taking China's Practical Exploration During The COVID-19 Epidemic Prevention and Control As an Example*. *Best Evid Chin Edu* 2020; 4(2):501-519.